

stand fra enkelte Godsejeres Side, imod Modstanden fra dem, der ikke vilde sælge. Spørger man nu imidlertid om det foreliggende Lovforslags Forhold ligeoverfor disse Godseiere og om, hvorledes Lovforslaget vil virke overfor Modstanden fra deres Side, da forekommer det mig rigtignok ikke beshynderligt, at der kan gjøres sig en noget forskjellig Mening gjældende om dets Betydning. Derjom Lovforslaget var forblevet saaledes, som det oprindeligt var affattet, da forekommer det mig klart, at det var overmaade tidt, der af samme var at vente i Retning af Selveiendoms Fremme. Naturligvis blev der jo nemlig indt paalagt Godseierne den Forpligtelse, at udrede den i Lovforslaget bestemte Dvota-part. Den maatte de udrede, hvad enten de solgte eller beholdt Godset. Men, naar de gjorde det, naar de tilfredsstillede Fæsterne i saa Henseende — og det vare de jo nødte til — saa fik de ogsaa, og i Særdeleshed de Godseiere, hvis oeconomicke Stilling ikke nødte dem til at sælge, og for hvem hele den oeconomicke Betragtning overhovedet var den underordnede ved Lovforslaget, den fuldstændigste Frihed til at indrette sig, som de ønskede det, med Hensyn til at kunne beholde deres Godser samlede, og det endog med en efter en vis Tids Forløb større Naadighed i Henseende til Benyttelsen af samme end den, som de efter den nuværende Lovgivning nogensinde vilde kunne opnaae. Anderledes stiller Forholdet sig nu ganske vist efter de Endringer, som Lovforslaget er undergaaet i Folkethinget. Men der er dog blevet flere Bestemmelser tilbage deri, med Hensyn til hvilke det vel kan forekomme meget tvivlsomt, hvorledes de vilde virke, meget tvivlsomt, om de ikke netop vilde medføre, at den Art af Godseiere, som jeg har sigtet til, vilde vide at beholde deres Godser samlede.

Den anden Side, hvorfra Lovforslaget er blevet angrebet, er jo med Hensyn til, om dets Bestemmelser kunne bestaae med Retfærdigheden. I saa Henseende gaar Lovforslaget — saaledes opfatter jeg det idetmindste — nu

ind fra, at det lader sig gjøre, uden at krænte Retfærdigheden, at paalægge Godseierne at afgive en Trediedeel af Fæstegaardenes Værdi til Fæsterne, uden at der derfor gives dem noget Bederlag. Dette har Regjeringen nu vel ikke villet erkende; den har meent, at det, der skulde afgives til Fæsterne, ialfald maatte indskrænktes til en Fjerdedeel, og den har derhos meent, at der tillige burde gives Godseierne et Bederlag derigjennem, at Fæstegaardene, naar Fæstetledigheden indtraadte, strax bleve frie for Fæstevangen. Men med Hensyn til denne Bederlagsberegning forekommer det mig rigtignok, at der strax møder en vægtig Indvending. Ved enhver Bederlagsbestemmelse maa det nemlig, naar der overhovedet skal være Tale om, at der gives Bederlag, være en første Betingelse, at Alle de, der have den samme Adkomst til Bederlag, ogsaa faae Bederlag og det samme Bederlag. Det gaar ikke an at lade nogle Godseiere blive uden Bederlag og kun at tillægge andre et saadant. Men for de Godseieres Vedkommende, som i Overensstemmelse med Lovbestemmelsen i Lovforslaget lade det komme til et virkeligt Salg, saaledes at de stille sig ved deres Fæstegaarde, og disse gaar over i andre Mænds Eie, er det nu dog vistnok et ikke saa ganske lille Spørgsmaal, om der virkelig kan siges for dem at indeholdes noget Bederlag deri, at Gaarden ved Auctionen opbydes som en gammel Selvetergaard istedetfor som en ny Selvetergaard. Det er dog vel et meget stort Spørgsmaal, om dette overhovedet vil gjøre nogen Forskel med Hensyn til den Priis, som kan ventes budt for Eendommen. Men dersom det skulde være saa, at der virkelig ikke lader sig vente nogen videre Priisforhoielse af den nævnte Grund, saa maa det ogsaa indrømmes, at disse Godseiere intet Bederlag vilde erholde. Det er altsaa kun de Godseiere, der ville benytte sig af de Midler, som Lovforslaget byder dem til at beholde Fæstegaardene i deres Eie, hvem der vil tilfalde et Bederlag; det er kun dem, om